

Sygn. akt VIII U 171/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2015 r. w Gliwicach

sprawy B. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania B. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 2 stycznia 2015 r. **nr** (...) - RED - (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że odstępuje od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z funduszu rentowego w wysokości 1.324,30 zł (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia cztery złote 30/100) wynikającego z decyzji z 7 lutego 2013r. znak:

E (...).

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. VIII U 171/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 stycznia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., odmówił ubezpieczonej, B. W., odstąpienia od zwrotu nienależnie pobranego świadczenia określonego prawomocną decyzją z dnia 7 lutego 2013r.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. W. domagała się jej zmiany i odstąpienia w całości od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

W uzasadnieniu podniosła istnienie po jej stronie szczególnie uzasadnionych okoliczności przemawiających za odstąpieniem od żądania zwrotu świadczenia, a to: niemożność podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia ze względu na ciężki stan zdrowia po udarze mózgu, niskie zarobki męża a tym samym niewystarczające środki do utrzymania siebie i rodziny oraz kosztów na leczenie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Podniósł, że odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest instytucją wyjątkową, zaś odwołująca nie spełnia ustawowych przesłanek do jej zastosowania.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił, co następuje:

B. W. od 1 czerwca 2014r. jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego z tytułu uznania jej za niepełnosprawną w stopniu znacznym. Zasiłek ten przysługuje jej do dnia 30 czerwca 2016r. Zasiłek powyższy kształtuje się w kwocie 153,00 zł miesięcznie. Ubezpieczona została uznana za niepełnosprawną w stopniu znacznym, ze względu na przebyty przez nią udar niedokrwienny lewej półkuli mózgu, powodujący niedowład połowiczny prawostronny. Dodatkowo w jej mózgu stwierdzono tętniaka zagrożonego znacznym ryzykiem operacyjnym. Z powodu tych schorzeń odwołująca porusza się w bardzo ograniczonym zakresie, wyłącznie w obrębie mieszkania, dodatkowo wspomagając się opieraniem o ściany. Nie jest w stanie samodzielnie opuścić mieszkania. Taki stan jej zdrowia pozostaje już od około 4 lat.

Decyzją z dnia 7 lutego 2013r. organ rentowy zobowiązał skarżącą do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 stycznia 2013r. do 31 stycznia 2013r.

w kwocie 1.312,70zł, tj. emerytury przysługującej J. S., będącemu ojcem B. W.. Od decyzji tej ubezpieczona się nie odwołała doprowadzając tym samym do jej uprawomocnienia się.

Następnie odwołująca w dniu 31 października 2013r. zgłosiła wniosek w przedmiocie rozważenia przez ZUS możliwości odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W załączonym do tego wniosku oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej, wykazała że zamieszkuje wraz mężem w mieszkaniu przydzielonym przez administrację. Jako swoje osobiste dochody wskazała otrzymywany z MOPS zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł miesięcznie. Z kolei zarobki męża określiła na 1.525,77 zł netto miesięcznie. Miesięczne opłaty związane z utrzymaniem mieszkania określiła na 934,62 zł, dodatkowo wskazała, że miesięczne koszty jej prywatnego leczenia u neurologa to kwota 202 zł, natomiast miesięczny koszt zakupu środków czystości i wyżywienia określiła na 500 zł. Wskazała również, że jej mąż cierpi na astmę oskrzelową i nadciśnienie tętnicze, co również powiększa miesięczne koszty utrzymania rodziny. Z kolei z dołączonych do tego wniosku dokumentów wynika, że tytułem opłat czynszu odwołująca uiszczała miesięcznie 600 zł, za energię elektryczną 174,16 zł, za abonament telefoniczny 61,90 zł, za dostawy gazu 98,50 zł

Załatwiając powyższy wniosek organ rentowy w dniu 2 stycznia 2015r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

W toku postępowania przed Sądem w rozpoznawanej sprawie, strony podtrzymały swoje stanowiska.

Dodatkowo w oparciu o zeznania męża odwołującej Sąd ustalił, że ubezpieczona razem z mężem i pełnoletnim synem mieszka w dwupokojowym mieszkaniu. Wspólne gospodarstwo domowe prowadzi jedynie z mężem, bowiem syn pracuje i obecnie jest na etapie przeprowadzania się do własnego mieszkania. Syn nie partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania rodziców, bowiem sam otrzymał mieszkanie do remontu i wszelkie swoje dochody łoży na jego remont i opłaty związane z jego utrzymaniem oraz na własne utrzymanie. Koszty utrzymania rodziny i mieszkania ponosi w głównej mierze mąż ubezpieczonej. Na miesięczne koszty utrzymania oprócz wymienionych przez ubezpieczoną we wniosku, składają się również opłaty na lekarstwa dla męża odwołującej kwocie około 150zł. Również koszty miesięcznego wyżywienia 2 dorosłych osób w kwocie 400 zł, zdaniem męża ubezpieczonej, należy uznać za niedoszacowane. Niezależnie od tych kosztów ubezpieczona nie podała wszystkich opłat na własne lekarstwa i terapie. Po zliczeniu wszystkich kosztów związanych z utrzymaniem rodziny i mieszkania, a także koniecznymi wizytami lekarskimi i zakupem lekarstw, przekraczają one wspólne miesięczne dochody małżonków tak, że przez większą część roku ich rachunek bankowy wykazuje debet. Dopiero w miesiącach okresu zimowego, małżonek odwołującej, pracujący jako palacz kotłów przemysłowych, pracuje również w soboty i niedziele i w tym czasie jego miesięczny zarobek wzrasta do około 2.000 zł netto. W tym czasie pokrywa też zadłużenie na rachunku bankowym.

Taki stan finansów rodziny odwołującej kształtuje się periodycznie, w zależności od aktualnego zapotrzebowania na dodatkową pracę jej męża w sezonie grzewczym.

Sąd ustalił również, że odwołująca faktycznie nie pobrała spornego świadczenia.

W rzeczywistości zostało ono pobrane przez M. D., która była opiekunką MOPS wynajętą do opieki nad J. S., który również był osobą niepełnosprawną. M. D. została przez odwołującą ustnie upoważniona do korzystania z karty bankomatowej J. S. i wybierania za jej pomocą przychodzącej na jego konto emerytury, z której miała ona pokrywać opłaty jego utrzymania i niezbędne rachunki. J. S. zmarł 31 grudnia 2012r. natomiast jego emeryturę za styczeń 2013r. pobrała M. D..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o: akta organu rentowego, zeznania męża ubezpieczonej (nagranie z rozprawy z dnia 15 maja 2015r. min. 3.21 i n.) a także dołączoną dokumentację medyczną (k.11-13 a.s.). Sąd uznał zgromadzony materiał dowodowy za wiarygodny i wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie jedynie częściowo.

Stosownie do treści art. 138 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 1440) organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Fakt pobrania przez ubezpieczoną nienależnego świadczenia został przesądzony prawomocną decyzją organu rentowego z dnia 7 lutego 2013r., której ubezpieczona nie wzruszyła, mimo iż z materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie wynika jednoznacznie, że do nienależnej wypłaty emerytury jej ojca za styczeń 2013r. doszło bez jej winy.

Przechodząc do dalszych rozważań należy zauważyć, że posługując się niedookreślonym zwrotem "szczególnie uzasadnione okoliczności", ustawodawca przewidział konieczność wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Znaczenie wyżej wymienionej klauzuli generalnej nie zostało w żaden sposób zawężone, dookreślone. Tym niemniej, z milczenia ustawodawcy wynika, że owe szczególne okoliczności nie muszą dotyczyć jedynie np. sytuacji rodzinnej i materialno-bytowej, ale winny także uwzględniać szereg innych aspektów, które – w konkretnym przypadku – mogą przesądzać o zasadności uczynienia wyjątku od zasady przewidującej obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Z tego też względu Sąd orzekający w tej sprawie podziela w pełni stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach zawarte w wyroku

z dnia 8 listopada 2007r. w sprawie III AUa 2211/06 (LEX nr 447183), zgodnie z którym: „za szczególnie uzasadnione okoliczności, o których mowa w art. 138 ust. 6 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznać należy: brak możliwości podjęcia pracy przez ubezpieczonego ze względu na całkowitą niezdolność do pracy, nieposiadanie majątku, z którego można by dochodzić zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a także ustalenie, że w razie zwrotu świadczenia on i jego rodzina zostaliby pozbawieni niezbędnych środków utrzymania”.

W ocenie Sądu, wyjątkowy charakter tej instytucji znajduje odzwierciedlenie w realiach niniejszej sprawy. Sąd nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego, iż kwota otrzymywanego przez ubezpieczoną zasiłku pielęgnacyjnego łącznie z miesięcznym wynagrodzeniem jej męża jest wystarczającym środkiem pozwalającym jej na spłatę spornego zadłużenia. Przede wszystkim, odwołująca ponosi znaczne miesięczne nakłady na utrzymanie mieszkania, zaś z pozostałych środków musi zapewnić niezbędne utrzymanie dla siebie i męża, w tym wyżywienie oraz środki na leczenie i rehabilitację oraz na lekarstwa dla męża. Z przedłożonych przez odwołującą dokumentów i zeznań jej męża wynika jednoznacznie, że przeciętne miesięczne dochody rodziny nie wystarczają na pokrycie wszelkich niezbędnych opłat. W szczególności Sąd uznał, że podana przez odwołującą kwota

miesięcznych wydatków na wyżywienie (400 zł) jest niedoszacowana i nie pozwala na wyżywienie rodziny. Miesięczne wydatki rodziny powodują, że po ich uregulowaniu na rachunku bankowym małżonków powstaje zadłużenie, które jest redukowane dopiero w okresie, kiedy pracodawca zleca mężowi odwołującej dodatkową pracę w soboty i niedziele, jednak sytuacja taka odnosi się wyłącznie do sezonu grzewczego.

Nadto z obiektywnego punktu widzenia należy stwierdzić, że syn ubezpieczonej, który dotychczas dokładał się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny, aktualnie jest w trakcie usamodzielniania się i nie prowadzi już wspólnego gospodarstwa domowego wraz z rodzicami. W szczególności zostało mu przydzielone mieszkanie do generalnego remontu i wszelkie swoje środki finansowe łoży na utrzymanie swoje i swojego mieszkania a także na jego remont.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd nie miał wątpliwości co do istnienia po stronie B. W. szczególnie uzasadnionych okoliczności nakazujących odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

W związku z powyższym Sąd uznał, że spłata przez odwołującą kwoty nienależnie pobranych świadczeń, nawet jak to proponuje organ rentowy, w formie układu ratalnego, prowadziła by do pozbawienia jej i rodziny niezbędnych środków utrzymania. Sąd miał na uwadze, że miesięczne wydatki rodziny przekraczają jej miesięczne dochody. Z kolei okresowe zwiększenie zarobków męża odwołującej również nie prowadzi do powstania nadwyżki w finansach małżonków, bowiem nadwyżka z wypłaty jest zużywana na pokrycie powstałego we wcześniejszych miesiącach zadłużenia na rachunku bankowym.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek